

Informácia o falzifikátoch zadržaných na území SR

Dušan Rojek, Gabriel Schlosser
Národná banka Slovenska

V roku 2013 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných spolu 35 288 falzifikátov bankoviek a mincí. Je to vôbec najvyšší počet zadržaných falzifikátov od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Výrazný nárast počtu zadržaných falzifikátov oproti predošlým rokom však spôsobil prípad, v rámci ktorého orgány činné v trestnom konaní odhalili pred uvedením do peňažného obehu 26 735 kusov falzifikátov mincí nominálnej hodnoty 2 €.

Z celkového počtu zadržaných falzifikátov bolo 2 801 bankoviek a 32 487 mincí. V obehu bolo zadržaných len 24% falzifikátov (v predošlom roku to bolo až 95%), z toho takmer polovicu (49,5%) odhalili obchodné banky pôsobiace na slovenskom trhu, približne 20% Národná banka Slovenska, 15% bezpečnostné služby, skoro 7% polícia a zvyšok nebankové subjekty.

V roku 2013 mierne stúpla kvalita vyhotovenia zadržaných falzifikátov, najmä falzifikátov eurobankoviek a euromincí. Od zavedenia eura v roku 2009 každoročne stúpa aj množstvo zadržaných falzifikátov v obehu. Počet zadržaných falzifikátov v obehu, ako aj technická úroveň ich vyhotovenia však nepredstavovali vážnejšie riziko pre bezpečnosť a plynulosť hotovostného peňažného obehu v Slovenskej republike.

Koncom roka 2012 sa na území Slovenskej republiky začali objavovať vo väčšom množstve falzifikáty dvojeurových mincí s nemeckou a rakúskou národnou stranou (indikatív CEUASO2E00052-07AT a CEUASO2E00053-02DE). V roku 2013 už s celkovým množstvom 3 611 kusov tvorili 42,6% zo všetkých zadržaných falzifikátov

v obehu a 62,8% zo zadržaných falzifikátov eurových mincí v obehu. Veľmi veľký počet zadržaných falzifikátov týchto tried spôsobil výrazný skok v náraste celkového množstva zadržaných falzifikátov v porovnaní s rokmi 2012 a 2013.

FALZIFIKÁTY EUROVÝCH PLATIDIEL

V roku 2013 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných spolu 35 202 kusov falzifikátov eurových platidiel v celkovej nominálnej hodnote 400 482 €. Z celkového počtu bolo 8 400 kusov zadržaných v obehu.

Falzifikáty eurových bankoviek

Vlani bolo zadržaných 2 715 kusov falzifikátov bankoviek v celkovej nominálnej hodnote 336 625 €. Najviac falzifikátov v počte 1 993 kusov (73%) zaslali do NBS banky a pobočky zahraničných bánk, 471 kusov (17,3%) predložila polícia, 246 kusov (9%) spracovatelia bankoviek a mincí a 5 kusov iné právnické osoby.

V hotovostnom peňažnom obehu bolo zadržaných 2 648 kusov falzifikátov, čo predstavuje takmer 98 %. Zvyšné falzifikáty odhalili orgány činné v trestnom konaní pred ich uvedením do obehu, a preto neohrozili peňažný obeh. Najväčší výskyt falzifikátov bol zaznamenaný z nominálnych hodnôt 100 €, ktoré tvorili 50,6%, 50 € s podielom 18,1% a 20 € s podielom 13,3% z celkového počtu zadržaných falzifikátov.

Najpočetnejšiu skupinu s podielom takmer 46,7% tvorili falzifikáty zaradené do stupňa kvality 5 – nepodarený falzifikát. V prevažnej miere boli vyhotovené striekanou tlačou, neboli napodobnené ochranné prvky alebo boli napodobnené nedokonalo. O niečo nižší podiel (46,3%) tvorili

Tab. 1 Vývoj počtu zadržaných falzifikátov (v ks)

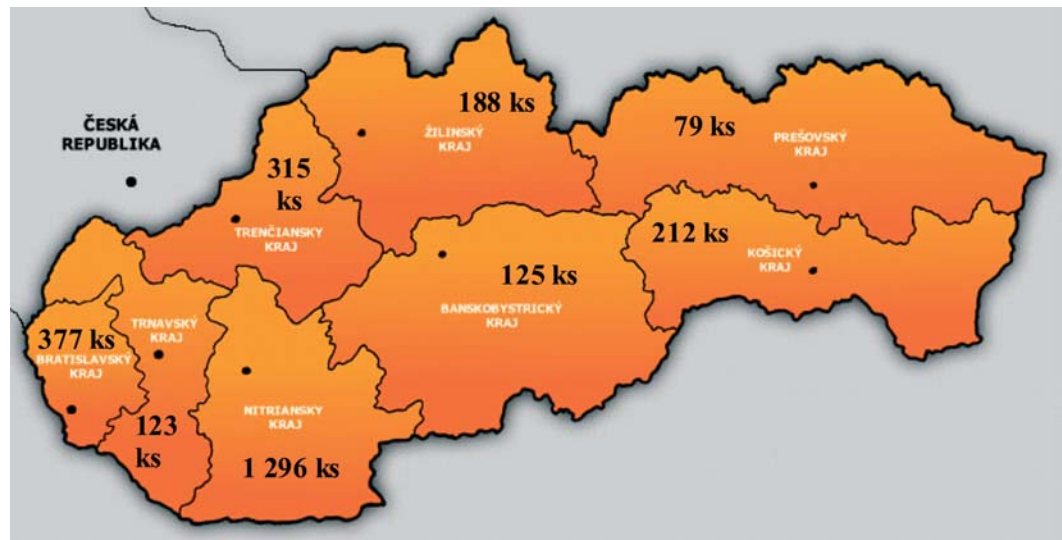
Rok	EUR	SKK	Ostatné	Spolu
2009	2 903	297	267	3 467
2010	2 837	14	83	2 934
2011	7 888	15	64	7 967
2012	4 451	22	65	4 538
2013	35 202	19	67	35 288

Tab. 2 Prehľad zadržaných falzifikátov eurových bankoviek a mincí podľa nominálnych hodnôt (v ks)

Rok	0,5 €	1 €	2 €	5 €	10 €	20 €	50 €	100 €	200 €	500 €	Spolu
2009	37	109	664	29	37	274	827	775	144	7	2 903
2010	208	224	977	35	38	313	503	392	91	56	2 837
2011	348	239	1 041	29	31	425	495	4 103	91	1 086	7 888
2012	476	245	2 286	16	28	400	359	289	254	98	4 451
2013	580	247	31 660	9	59	412	481	1 341	123	290	35 202

Obr. 1 Prehľad zadržaných falzifikátov eurových bankoviek podľa krajov

Zdroj: NBS.

falzifikáty zaradené do stupňa kvality 3 – podarený falzifikát. Boli vyhotovené ofsetom, ochranné prvky bankovkového papiera a bankovkovej grafiky boli dobre napodobnené.

V poslednom štvrtroku bolo v jednom prípade zadržaných 999 kusov falzifikátov, z toho bolo 787 falzifikátov nominálnej hodnoty 100 € a 212 falzifikátov 500 €. Z kvalitatívneho hľadiska boli zaradené do stupňa kvality 5 – nepodarený falzifikát. Tieto falzifikáty zadržala jedna z pobočiek komerčnej banky.

Okrem falzifikátov bolo zadržaných 23 kusov pozmenených pravých bankoviek, ktoré boli zložené z rôznych bankoviek tej istej nominálnej hodnoty, a tri kusy zložených bankoviek, kde bola chýbajúca časť pravej bankovky nahradená falzifikátom.

Falzifikáty eurových mincí

V roku 2013 bolo na území Slovenska zadržaných spolu 32 487 kusov falzifikátov eurových mincí. Z celkového množstva bolo 5 752 kusov (17,7%)

zadržaných v obehu. Zvyšok (26 735 kusov) zadržala polícia v rámci jedného prípadu mimo peňažného obehu.

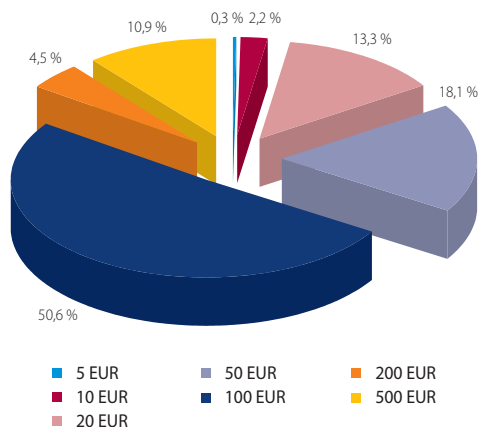
Falzifikáty mincí zadržaných v obehu

V hotovostnom peňažnom obehu bolo zadržaných 5 752 kusov falzifikátov mincí. V porovnaní s rokom 2012, keď bolo v obehu zachytených 3 007 kusov falzifikátov, to predstavuje nárast o 91 %. Najčastejšie falšované boli mince nominálnej hodnoty 2 €. Napriek nárastu falzifikátov však možno konštatovať, že ich podiel v porovnaní s celkovým počtom eurových mincí v obehu je veľmi nízky.

Falzifikáty eurových mincí v nominálnej hodnote 2 € s počtom 4 925 kusov tvorili až 85,6% z celkového množstva všetkých zadržaných falzifikátov eurových mincí v obehu. Podiel ostatných nominálov sa každým rokom znižuje.

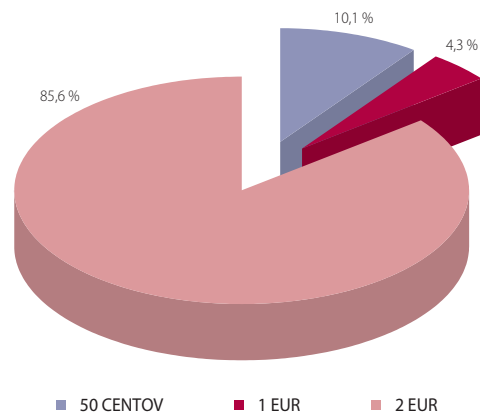
V roku 2013 Národná banka Slovenska zadržala 1 617 kusov falzifikátov mincí, čo predstavuje 28,1% z celkového množstva všetkých falzifiká-

Graf 1 Štruktúra falzifikátov eurových bankoviek zadržaných v obehu v SR v roku 2013

Zdroj: NBS.

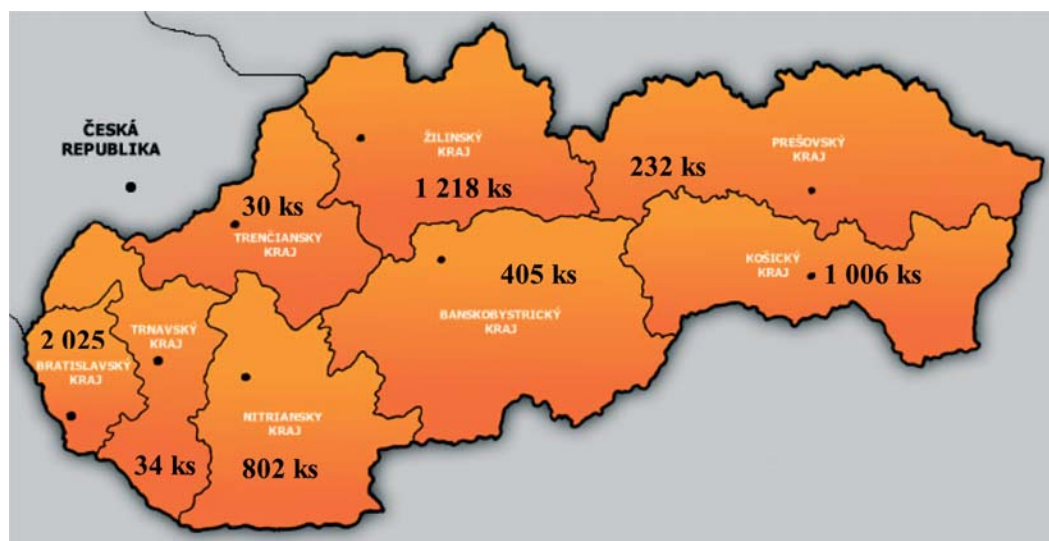
Graf 2 Štruktúra falzifikátov eurových mincí zadržaných v obehu v SR v roku 2013

Zdroj: NBS.

Obr. 2 Prehľad zadržaných falzifikátov eurových mincí v obehu podľa krajov

Zdroj: NBS.

tov mincí zadržaných v obehu. Banky a pobočky zahraničných bánk zadržali 2 959 kusov (51,4% z celkového množstva), spracovatelia peňazí 1 038 kusov (18%) a zvyšok ostatné právnické osoby.

Až 285 kusov zadržaných falzifikátov mincí bolo na základe vyhotovenia zaradených do stupňa kvality vyhotovenia 1 – veľmi nebezpečný falzifikát. Svojimi magnetickými vlastnosťami, vodivosťou aj prevedením sa od pravých mincí líšia len minimálne, a preto sú pre peňažný obeh veľmi nebezpečné. Do indikatívu CEUAS02E00024-02IT a jeho variantov bolo zaradených 94 kusov falzifikátov 2 € mincí. Do stupňa kvality vyhotovenia 1 bolo zaradených aj 191 kusov falzifikátov mincí nominálnej hodnoty 0,50 € pre ich kvalitné technické prevedenie. Až 5 312 kusov falzifikátov mincí patrilo do stupňa kvality vyhotovenia 2 – nebezpečný falzifikát, 154 kusov falzifikátov bolo zaradených do stupňa kvality vyhotovenia 3 – podarený falzifikát a jeden kus bol zaradený do stupňa kvality vyhotovenia 4 – menej podarený falzifikát.

Najviac falšovanými mincami boli falzifikáty indikatívov 2 € CEUAS02E00052-07AT a CEUAS02E00053-02DE. V roku 2013 v obehu zadržali spolu 3 611 kusov, čo tvorí 62,8% zo všetkých zadržaných falzifikátov mincí. Na území Slovenska sa začali v menších množstvách objavovať už v priebehu roku 2012. Od konca roka 2012 do polovice roka 2013 sme zaznamenali ich najväčší výskyt. V druhej polovici roka 2013 sa ich výskyt

postupne znižoval. V Slovenskej republike zadržali približne jednu pätinu všetkých falzifikátov oboch uvedených indikatívov zadržaných v rámci Európskej únie. Tieto falzifikáty boli zadržané aj v iných krajinách eurozóny, najmä v Nemecku a Rakúsku. Falzifikáty mincí oboch indikatívov boli vyrobené v jednej dielni, stred mincí je nemagnetický, majú rovnaké zloženie a vlastnosti. Falzifikáty boli zadržané najmä v Bratislavskom kraji (34,8% z oboch uvedených indikatívov), v Žilinskom kraji (20,8%) a v Košickom kraji (17,4%)

Falzifikáty mincí zadržaných mimo peňažného obehu

Mimoriadnosťou sa vyznačoval prípad, keď orgány činné v trestnom konaní koncom novembra 2013 zadržali v Banskobystrickom kraji pred uvedením do peňažného obehu 26 735 kusov falzifikátov mincí nominálnej hodnoty 2 €. Ide o indikatívy CEUAS02E00052-07AT (14 627 kusov) a CEUAS02E00053-02DE (12 108 kusov). Falzifikáty boli zabalené v plastových vreciach a boli náhodne nájdené pri výkopových prácach. Do Národnej banky Slovenska boli doručené koncom roku 2013.

FALZIFIKÁTY EUROVÝCH PLATIDIEL ZADRŽANÉ V EUROZÓNE

Slovenská republika je od roku 2009 súčasťou európskeho menového systému, v rámci ktorého je zákonným platidlom euro. Celkovo bolo v roku 2013 v obehu zadržaných 847 664 falzifikátov eurových platidiel, čo predstavuje nárast oproti minulému roku o 4,8 %. Z celkového počtu zadržaných falzifikátov bolo 671 764 bankoviek (79,2%) a 175 900 mincí (20,8%). Slovensko sa s 8 400 falzifikátmi zadržanými v obehu podieľalo na celkovo zadržaných falzifikátoch 1 %. Mesačne bolo v obehu zadržaných v priemere 56 000 falzifikátov bankoviek a skoro 15 000 falzifikátov mincí. V hodnotenom období bolo tiež 98 736

Tab. 3 Štruktúra zadržaných falzifikátov eurových mincí

	0,50 €	1 €	2 €	Spolu
Počet kusov	580	247	4 925	5 752
Percentuálny podiel	10,1	4,3	85,6	100,0

Obr. 3 Falzifikáty dvojeurových mincí, ktoré boli náhodne objavené pri zemných prácach v Žiari nad Hronom

Foto: Štefan Fröhlich

Tab. 4 Počet zadržaných falzifikátov na 1 milión eurových bankoviek a mincí v obehu

	Bankovky	Mince
Eurozóna		
Peňažný obeh (v tis. ks)	16 511 701	105 958 226
Počet zadržaných falzifikátov (v ks)	671 764	175 900
– na 1 milión platidiel v obehu	40,7	1,7
Slovenská republika		
Peňažný obeh (v tis. ks)	136 542	509 425
Počet zadržaných falzifikátov (v ks)	2 648	5 752
– na 1 milión platidiel v obehu	19,5	11,3

Zdroj: CMS II, CIS2.

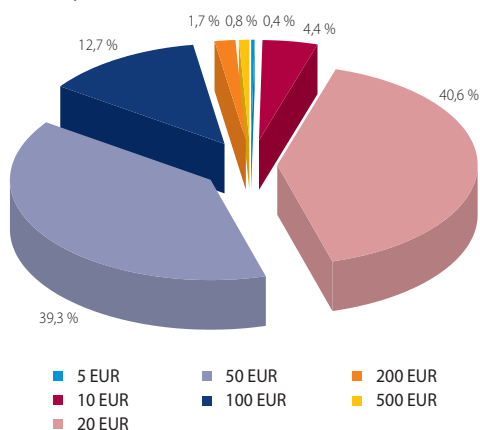
falzifikátov bankoviek a 31 127 falzifikátov mincí zadržaných pred uvedením do peňažného obehu. Euro sa po svojom zavedení v roku 2002 stalo globálnou menou s vplyvom a dosahom aj za

hranicami eurozóny, a preto je aj počet celkovo zadržaných falzifikátov v porovnaní s ostatnými svetovými menami vysoký. V roku 2013 bolo viac ako 18 tisíc kusov falzifikátov eurových platidiel zadržaných mimo územia eurozóny, čo predstavuje približne 2,2 % z celkového počtu falzifikátov zadržaných v obehu.

V roku 2013 pripadalo na jeden milión bankoviek v obehu na území Slovenskej republiky 19,5 ks falzifikátov, pričom v celej eurozóne je to viac ako dvojnásobok. Pri minciach bol v roku 2012 pomer počtu zadržaných falzifikátov k miliónu mincí v obehu v rámci Slovenska (11,3 ks) vyšší ako v celej eurozóne (1,7 ks). Možnosť, že sa fyzické osoby alebo právnické osoby stretnú v rámci obehu s falošnou bankovkou alebo mincou je teda veľmi nízka.

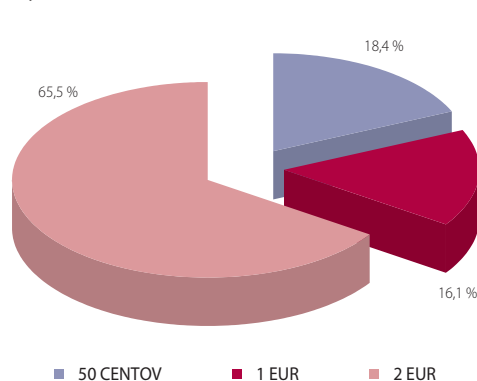
V rámci eurozóny tvoria tri stredné nominálne hodnoty (20 €, 50 €, 100 €) spolu 92,6% zo všetkých zadržaných falzifikátov eurových bankoviek. Najvyšší podiel (40,6%) patrí falzifikátom

Graf 3 Štruktúra falzifikátov eurových bankoviek zadržaných v obehu v eurozóne v roku 2013

Zdroj: NBS.

Graf 4 Štruktúra falzifikátov eurových mincí zadržaných v obehu v eurozóne v roku 2013

Zdroj: NBS.

bankoviek 20 €, pričom tesne za ním nasledujú falzifikáty bankoviek 50 € (39,3 %).

Štruktúra zadržaných falzifikátov eurových mincí v eurozóne je podobná ako na Slovensku, keď najčastejšie falšovanou nominálnou hodnotou bola minca 2 €. Podiel Slovenska na falzifikátoch euro-mincí zadržaných v obehu predstavoval 5,6 %.

FALZIFIKÁTY SLOVENSKÝCH KORÚN

Falzifikáty slovenských korún sa od zavedenia eura vyskytujú sporadicky. Vlni bolo zadržaných 19 kusov v celkovej hodnote 30 580 SKK, ktorých protihodnota v eurách by bola 1 015 €. Všetky falzifikáty boli zadržané v Národnej banke Slovenska od predkladateľov. Išlo o falzifikáty nominálnych hodnôt 20, 500, 1000 a 5000 SKK vyrobené na farebnom reprografickom zariadení pracujúcom na báze atramentovej tlače (18 kusov) a laserovú reprodukciu (1 kus). Z kvalitatívneho hľadiska boli zaradené do stupňa kvality 4 a 5.

FALZIFIKÁTY OSTATNÝCH CUDZÍCH MIEN

Falzifikáty USD

V roku 2013 bolo zadržaných od 23 predkladateľov 44 falzifikátov USD rôznych nominálnych hodnôt, ktorých celková protihodnota by predstavovala 3 020 €. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa počet zadržaných falzifikátov USD zvýšil o 33 %. Najväčší výskyt falzifikátov bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji, kde v šiestich prípadoch bolo zadržaných 17 falzifikátov. Banky a pobočky zahraničných bánk zadržali 36 falzifikátov USD a polícia 8 falzifikátov. V roku 2013 boli zadržané 4 kusy veľmi nebezpečných falzifikátov 100 USD bankoviek, ktoré sme zaradili do stupňa kvality vyhotovenia 1 (v roku 2012 nebol zadržaný žiadny takýto falzifikát). Všetky štyri kusy boli vyhotovené hĺbkotlačou a tlačou z výšky. Tak ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2013 bolo najviac falzifikátov USD zaradených do stupňa kvality vyhotovenia 3, a to v celkovom počte 36 kusov. Falzifikáty USD boli najčastejšie vyhotovené ofsetom alebo kombináciou s inými tlačovými technikami, napr. tlačou z výšky, suchou razbou a pod. Štyri kusy falzifikátov USD boli vyhotovené na farebných kopírovacích zariadeniach a 13 falzifikátov na zariadeniach pre striekanú tlač. V stupni kvality vyhotovenia 4 boli zaradené dva falzifikáty, z toho jeden kus 10 USD série 2009, 1 kus 100 USD série 1996. V stupni kvality vyhotovenia 5 bol zaradený jeden kus falzifikátu 100 USD série 2006.

V roku 2013 bola zadržaná jedna pravá bankovka 5 USD pozmenená na 50 USD. Bankovka bola zaradená do stupňa kvality N – nezaradený falzifikát. Pravá bankovka 5 USD pozmenená na 50 USD mala vo všetkých štyroch rohoch na lícnej aj rubovej strane hodnotové čísla pozmenené z nominálnej hodnoty 5 na 50. Rovnako bol pozmenený aj nápis FIVE na FIFTY.

Okrem evidovaných a archivovaných falzifikátov USD bolo predložených na overenie pravosti 165 kusov podozrivých bankoviek USD z bánk a pobočiek zahraničných bánk, polícia, zmenárni

a od súkromných osôb. Odbornou expertízou bolo zistené, že išlo o pravé bankovky, a preto boli vrátené predkladateľom.

Falzifikáty ostatných mien

Vlni počet zadržaných falzifikátov ostatných cudzích mien mierne klesol v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Celkovo bolo zadržaných 23 kusov, ktorých protihodnota v eurách by bola 571 €. Najväčší podiel tvorili falzifikáty GBP – 16 kusov. Výskyt ostatných mien bol zriedkavý CZK 3 kusy a HUF 4 kusy. Vzhľadom na úroveň vyhotovenia bolo do stupňa kvality 3 zaradených 15 kusov, čo predstavuje takmer 65 % z celkového počtu zadržaných falzifikátov. Boli to falzifikáty 20 GBP v počte 12 kusov série 2006 a 10 GBP – 3 kusy série 2000 vyhotovené ofsetom. Všetky tieto falzifikáty mali pomerne dobre napodobnený holografický prúžok. V roku 2013 predložili na overenie banky a pobočky zahraničných bánk, polícia, právnické a súkromné osoby v 17 prípadoch 255 kusov bankoviek cudzích mien. Odbornou expertízou sa zistilo, že išlo o pravé bankovky.

ZÁVER

V roku 2013 bol zaznamenaný výrazný nárast počtu zadržaných falzifikátov. Spolu išlo o 35 288 kusov, čo je vôbec najvyšší počet od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Spôsobil to však len jeden prípad, v rámci ktorého orgány činné v trestnom konaní odhalili pred uvedením do peňažného obehu 26 735 kusov falzifikátov mincí nominálnej hodnoty 2 €.

Ak štatistiku očistíme od tohto prípadu a od 67 kusov falzifikátov eurových bankoviek zadržaných pred uvedením do obehu, v roku 2013 bolo zadržaných v obehu 8 486 kusov falzifikátov eurových platidiel a ostatných cudzích mien, čo predstavuje výrazný nárast v porovnaní s predošlými rokmi.

Počet falzifikátov eurových bankoviek v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierne stúpol. Z kvalitatívneho hľadiska je úroveň vyhotovených falzifikátov prevažne dobrá. Na falzifikátoch sú rôznym spôsobom napodobnené jednotlivé ochranné prvky, ich napodobnenie je však nedokonalé. Prípadné falzifikáty sa dajú odhaliť bez použitia akejkoľvek techniky, ak sa prijímaniu peňazí venuje dostatočná pozornosť.

V roku 2013 bol zaznamenaný výrazný nárast počtu zadržaných falzifikátov eurových mincí. Na náraste sa podieľali najmä dva indikatívny eurových mincí CEUAS02E00052-07AT a CEUAS02E00053-02DE, ktoré v roku 2013 tvorili s celkovým množstvom 3 611 kusov 62,8 % zo všetkých zadržaných falzifikátov eurových mincí v obehu.

Falzifikáty SKK, USD a ostatných cudzích mien boli zadržané len ojedinele. Spolu predstavujú len 1 % zo všetkých zadržaných falzifikátov v hodnotenom období.

Počet zadržaných falzifikátov, ako aj technická úroveň ich vyhotovenia zostali v roku 2013 na takej úrovni, v rámci ktorej nepredstavovali vážnejšie riziko pre bezpečnosť a plynulosť hotovostného peňažného obehu v Slovenskej republike.